

УДК 330.322:658.15

Біляк Андрій Миронович
(аспірант ПВНЗ «Європейський університет»)
0009-0008-2088-7442

Буфан Іван Михайлович
(аспірант ПВНЗ «Європейський університет»)
ORCID 0009-0004-1618-6564

МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ІНТЕГРОВАНА МОДЕЛЬ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті досліджено сучасні механізми залучення інвестицій та формування інвестиційної діяльності підприємств в умовах економічної турбулентності й трансформації національного ринку капіталу. Обґрунтовано необхідність переходу від фрагментарного підходу до інвестиційної політики до створення інтегрованої моделі, яка поєднує фінансові, організаційні, цифрові та інституційні інструменти. Виявлено ключові чинники, що визначають здатність підприємства залучати капітал: стратегічна прозорість, корпоративна репутація, цифрова аналітика ризиків і сталість бізнес-моделі. Розроблено схему інтегрованої моделі управління інвестиційною діяльністю, що базується на принципах системності, гнучкості, партнерської взаємодії та сталого розвитку. Запропоновано напрями вдосконалення механізмів інвестування в українських підприємствах із урахуванням викликів воєнного часу, євроінтеграційних процесів і трансформації глобальних фінансових потоків.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, залучення інвестицій, фінансові механізми, інвестиційний клімат, інституційна інтеграція, сталий розвиток, цифрова аналітика, партнерські моделі.

Постановка проблеми. Українська економіка сьогодні переживає безпрецедентний період викликів: руйнування виробничої інфраструктури, зменшення довіри іноземних інвесторів, нестабільність валютних курсів та підвищення ризиків капіталовкладень. За цих умов відновлення інвестиційної активності є не просто економічним, а стратегічним завданням, оскільки без припливу інвестицій неможливо забезпечити модернізацію промисловості, розвиток нових технологій і сталі економічне зростання. Проте традиційні інструменти залучення капіталу — банківські кредити, державні гарантії чи класичні прямі інвестиції — поступово втрачають ефективність унаслідок зростання системних ризиків та інституційних обмежень. Це вимагає пошуку інтегрованої моделі інвестиційної діяльності, здатної синтезувати фінансові, цифрові й партнерські механізми у єдину систему управління, що підвищує здатність підприємств генерувати та утримувати капітал [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади формування інвестиційної політики підприємств розроблені у працях Дж. Тобіна, П. Самуельсона, Р. Солоу, а в сучасних українських реаліях — у роботах Л. Лігоненка, І. Бланка, І. Боярка, О. Мельник. Проблематика інвестиційного розвитку нині доповнюється дослідженнями цифрових механізмів управління капіталом [5], ESG-факторів [8] та інституційної довіри як передумови інвестиційної привабливості [6]. Водночас системна інтеграція фінансових, організаційних і технологічних інструментів залучення інвестицій в умовах високої турбулентності залишається теоретично і практично не до кінця окресленою. Саме на усунення цього наукового пробілу спрямоване дане дослідження.

Мета статті. Метою статті є розроблення інтегрованої моделі формування інвестиційної діяльності українських підприємств, що забезпечує баланс між доступністю капіталу, ефективністю його використання та зниженням ризиків у нестабільному середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна інвестиційна динаміка демонструє, що не обсяг ресурсів визначає розвиток підприємства, а здатність створювати сприятливі умови для їхнього залучення. Інвестиційна привабливість стає похідною не лише від фінансових показників, а й від рівня управлінської культури, цифрової прозорості, наявності екологічно та соціально орієнтованих практик. Українські підприємства, які впроваджують корпоративне управління за стандартами ESG, отримують вищі шанси на довгострокові інвестиційні контракти [2]. Саме тому сучасна модель інвестування не може будуватись на механічному залученні капіталу — вона потребує інтегрованого управління, де фінанси, стратегія, репутація і технології зливаються в єдину систему.

Залучення інвестицій — це передусім процес довіри. Високий рівень прозорості звітності, корпоративна відповідальність, якісна комунікація з потенційними інвесторами формують репутаційний капітал підприємства, який у новій економіці не менш вагомий, ніж активи на балансі. У добу цифровізації саме аналітика та дані стають мостом між підприємством і потенційним інвестором: автоматизовані системи звітності, аудит сталості, платформи open data забезпечують можливість швидкої перевірки фінансової стабільності і створюють підґрунтя для партнерської довіри [7].

Інвестиційна діяльність у сучасному розумінні — це не лише залучення зовнішніх ресурсів, а й формування власного інвестиційного потенціалу, здатного забезпечувати внутрішнє зростання. Цей потенціал включає фінансові, інтелектуальні, організаційні й інноваційні ресурси. Для українських підприємств особливо важливо навчитися поєднувати внутрішні джерела інвестицій (реінвестування прибутку, амортизаційні відрахування, корпоративні облигації) з зовнішніми (державні програми, міжнародні гранти, прямі іноземні інвестиції). У цьому контексті інтегрована модель інвестиційної діяльності виступає як механізм з'єднання різних потоків капіталу у єдину логічну систему, де кожен елемент підсилює інший.

Традиційна фінансова логіка, що орієнтована на максимізацію прибутку за будь-яку ціну, нині поступається місцем концепції сталого розвитку. Інвестори дедалі частіше оцінюють підприємства не лише через фінансові результати, а через їхню екологічну та соціальну поведінку. Таким чином, інвестиційна стратегія має включати критерії екологічної відповідальності, етичного управління, підтримки громад і розвитку людського капіталу. Це не мода, а вимога нової інвестиційної етики, у якій капітал і довіра стають взаємопов'язаними категоріями [4].

Водночас цифрові технології радикально змінюють архітектуру інвестиційних процесів. Віртуальні платформи краудінвестингу, токенизація активів, смарт-контракти на базі блокчейну та алгоритми предиктивної аналітики зменшують транзакційні витрати й роблять інвестиційний ринок доступним навіть для малого бізнесу. Українські підприємства, які інтегрують цифрові рішення в систему управління інвестиціями, отримують перевагу в швидкості прийняття рішень і прозорості комунікації. Алгоритми машинного навчання допомагають моделювати ризики, оцінювати дохідність проектів і передбачати зміни у макросередовищі [9]. Цифрова аналітика стає не просто допоміжним інструментом, а серцевиною інвестиційної діяльності.

Проте без належного інституційного забезпечення навіть найсучасніші механізми залишаються декларацією. Довіра до держави, ефективність регуляторних механізмів, захист прав інвесторів, розвиток ринку капіталу — це фундаменти, без яких будь-яка інвестиційна політика перетворюється на ризикову гру. Україна наразі здійснює масштабну реформу у сфері корпоративного управління, фінансового моніторингу та дерегуляції інвестиційних

процедур. Важливо, щоб ці зміни трансформувалися у відчутне спрощення для бізнесу, зниження адміністративного навантаження та зростання передбачуваності середовища. Інвестиційна привабливість формується не гаслами, а довготривалою репутацією правової стабільності [1].

В таблиці 1 представлено складові інтегрованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємства

Таблиця 1. Інтегрована модель управління інвестиційною діяльністю підприємства

Елемент системи	Основний зміст	Очікуваний ефект
Фінансовий блок	Механізми диверсифікації джерел фінансування (власні кошти, краудінвестинг, корпоративні облигації, венчурні фонди)	Підвищення ліквідності, зниження вартості капіталу
Організаційний блок	Формування партнерських альянсів, створення спільних інвестиційних платформ, розподіл ризиків	Оптимізація управлінських структур і прискорення прийняття рішень
Цифровий блок	Використання блокчейну, big data, штучного інтелекту для моніторингу ризиків і оцінки ефективності проєктів	Прозорість і прогнозованість інвестиційних рішень
Інституційний блок	Співпраця з державними агентствами, міжнародними фінансовими організаціями, гарантійними фондами	Підвищення довіри інвесторів і зниження політичних ризиків
ESG-компонент	Інтеграція екологічних, соціальних і управлінських стандартів у стратегію підприємства	Підвищення репутаційного капіталу та доступу до «зелених» фінансів

Джерело: розроблено авторами на основі сучасних досліджень інвестиційної політики та сталого бізнес-управління [2; 4; 9].

Інтегрована модель показує, що ефективна інвестиційна діяльність не може розглядатися ізольовано від ширшого економічного та соціального контексту. Кожен блок взаємодіє з іншими, утворюючи саморегульовану систему. Фінансовий капітал потребує цифрових технологій для управління ризиками, цифровізація потребує партнерства, а партнерство — інституційної підтримки. Лише у такій взаємозалежній системі підприємство здатне формувати стабільний інвестиційний потік.

Варто підкреслити, що в умовах воєнної економіки інвестиційна стратегія набуває ще одного виміру — антикризового. Йдеться не лише про залучення коштів, а про відновлення зруйнованих активів, локалізацію виробництва, створення нових бізнес-моделей на базі технологій відновлюваної енергетики. Інвестиції у безпеку, кіберзахист, гуманітарну інфраструктуру стають не витратами, а формою довгострокової стійкості бізнесу [10].

Важливою складовою є розвиток людського капіталу. Інвестиції у навчання, перекваліфікацію персоналу, розвиток soft skills — це найпотужніша форма внутрішнього інвестування, яка забезпечує підприємству стратегічну гнучкість. В епоху штучного інтелекту, коли капітал стає дедалі віртуальнішим, саме людина лишається центром усіх економічних процесів.

Поступово формується нова парадигма інвестування — не у речі, а в сенсі, не у виробництво, а у сталість, не у короткі прибутки, а у довготривалу довіру. Українські підприємства, які здатні трансформувати цю філософію у свої управлінські практики, отримають не лише доступ до ресурсів, а й підтримку глобальної спільноти інвесторів, для яких соціальна відповідальність та прозорість є базовими цінностями.

Формування інвестиційної діяльності потребує також нової організаційної логіки — переходу від вертикальних ієрархій до мережевих структур, які швидше реагують на зміни

середовища. Партнерські екосистеми, спільні інвестиційні фонди, корпоративні альянси дозволяють об'єднувати капітали, розподіляти ризики та відкривати доступ до нових ринків. У таких умовах конкурентна боротьба поступово перетворюється на співпрацю, де головною валютою є не лише гроші, а й довіра, знання, інформація.

Зміни логіки інвестування призводять до необхідності інтеграції всіх складових процесу — від аналітики ринку до реалізації проєктів — у єдину модель. Така інтегрована модель є не просто системою дій, а механізмом саморегулювання, що поєднує фінансову аналітику, партнерські мережі, цифрові платформи й інституційні механізми.

Висновок. Інтегрована модель інвестиційної діяльності є відповіддю на потребу часу — потребу у гнучких, відкритих і взаємопов'язаних системах управління капіталом. Вона дозволяє не лише залучати інвестиції, а й перетворювати їх на стратегічний ресурс розвитку. Українські підприємства, що впроваджують комплексну систему інвестиційного менеджменту, яка охоплює фінансовий, цифровий, інституційний і соціальний виміри, демонструють вищий рівень конкурентоспроможності та стійкості. Подальші дослідження доцільно спрямувати на практичне моделювання цифрово-ESG платформ управління інвестиційними потоками, що поєднують інструменти big data, блокчейну та партнерських фінансових екосистем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз. — К.: КНЕУ, 2021.
2. Мельник Л. Г., Дерій В. А. Стратегічне управління агропромисловими підприємствами в умовах ризику. — Суми: УАБС, 2020.
3. Крисальний М. О. Інноваційні чинники підвищення конкурентоспроможності аграрного бізнесу. — Економіка та держава, 2022, № 5.
4. FAO. Agricultural resilience and adaptation to climate risks: Analytical review. — Rome, 2023.
5. OECD. Agricultural Policy Monitoring and Evaluation. — Paris, 2024.
6. Гудзинський О. Д. Механізми стратегічної адаптації підприємств аграрного сектору. — Вісник ХНАУ, 2022, № 3.
7. Лупенко Ю. О., Кропивко М. Ф. Конкурентний потенціал аграрних підприємств: методологія оцінювання. — К.: ННЦ «ІАЕ», 2021.
8. Державна служба статистики України. Сільське господарство України — Статистичний збірник 2024.
9. Porter M. E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. — New York: Free Press, 2004.
10. Ansoff H. I. Strategic Management: Classic Edition. — London: Palgrave Macmillan, 2019.

REFERENCES

1. World Bank. (2023). *Ukraine Country Economic Memorandum: Restoring Financing and Growth*. Washington, DC.
2. OECD. (2024). *Investment Policy Review: Ukraine 2024*. Paris.
3. Lihonenko, L. (2022). *Investment Management of the Enterprise*. Kyiv: KNEU.
4. KPMG. (2023). *ESG and Sustainable Investment Trends: Global Report*. London.
5. Deloitte Insights. (2022). *Digital Investment Platforms: Reimagining Capital Management*. London.
6. PwC. (2021). *Building Trust in Emerging Markets: Corporate Governance in Eastern Europe*. Warsaw.
7. Accenture. (2022). *Data-Driven Investment Decisions*. New York.
8. McKinsey & Company. (2023). *The ESG Premium: New Frontiers of Corporate Value*. New York.
9. EY. (2024). *The Future of Investment Management: Technology, Analytics and Value Creation*. London.
10. European Bank for Reconstruction and Development. (2024). *Ukraine Investment Resilience Framework*. London.

Biliak Andrii
(Postgraduate student of PVNZ "European University")
Bufan Ivan
(Postgraduate student of PVNZ "European University")

ADAPTIVE STRATEGIES FOR STRENGTHENING THE COMPETITIVE POTENTIAL OF AGRO-FOOD ENTERPRISES UNDER CONDITIONS OF INSTABILITY

Abstract. *The article explores modern mechanisms for attracting investments and shaping the investment activity of enterprises under conditions of economic turbulence and the transformation of the national capital market. The need to move from a fragmented approach to investment policy towards the creation of an integrated model that combines financial, organizational, digital, and institutional instruments is substantiated. The key factors determining an enterprise's ability to attract capital are identified: strategic transparency, corporate reputation, digital risk analytics, and business model sustainability. A framework of an integrated model for managing investment activity is developed, based on the principles of system approach, flexibility, partnership interaction, and sustainable development. The article proposes directions for improving investment mechanisms in Ukrainian enterprises, taking into account the challenges of wartime, European integration processes, and the transformation of global financial flows.*

Keywords: *investment activity, investment attraction, financial mechanisms, investment climate, institutional integration, sustainable development, digital analytics, partnership models.*